

ТРЕНДИ ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ ОСВИТИ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ TRENDS OF JOURNALISM EDUCATION IN TERMS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

О. Ю. БАЛАЛАЄВА, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри журналістики та мовної комунікації

O. Yu. BALALAEVA, PhD in Pedagogy,

Associate Professor of the Department of Journalism and Linguistic Communication

E-mail: olena.balalaeva@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0002-2675-5554>

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ, Україна
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Анотація. У статті висвітлено тенденції розвитку журналістської освіти, детерміновані концепцією сталого розвитку, яка базується на трьох складниках: економічному, екологічному та соціальному. Зокрема, дослідження акцентує увагу на соціальному аспекті в системі варіантів розвитку, спрямованих на забезпечення можливості задовольняти потреби сучасного суспільства без загрози для майбутніх поколінь, для чого потрібно намагатися досягти консенсусу щодо справедливого розподілу благ і доступу до ресурсів крізь призму глобальних екологічних проблем. Актуальність дослідження зумовлена об'єктивною потребою суспільства у вільних та плюралістичних масмедіа, адже людина як суб'єкт розвитку має брати участь у процесах, які формують сферу її життєдіяльності, схвалювати рішення й контролювати їх виконання. Для досягнення цілей розвитку людського потенціалу потрібна точна, об'єктивна інформація, яка може бути доступною для громадян тільки за незалежних і плюралістичних медіа. Це вимагає перегляду системи підготовки журналістів, компетентних в актуальних питаннях сьогодення, та корегування освітніх програм і навчальних планів відповідно до сучасних глобальних викликів. Метою статті є проаналізувати силабуси, розроблені ЮНЕСКО для навчання журналістики в умовах сталого розвитку. Розглянуті програми курсів «Журналістика і сталий розвиток», «Екологічна журналістика», «Висвітлення сталого туризму», «Висвітлення тем міграції та біженців», «Етика журналістського розслідування», «Цифрові медіа, соціальні мережі та мінливий характер журналістики» спрямовані на те, щоб ознайомити майбутніх журналістів з основами соціально-наукових досліджень, сприяти формуванню умінь викладати факти та створювати змістовні наративи з позицій міждисциплінарного підходу до тем публічного дискурсу з проблем сталого розвитку.

Ключові слова: журналістика, сталий розвиток, освіта, навчальна програма, силабус.

Актуальність (Introduction). На думку експертів ЮНЕСКО, дедалі частіше ключовим аспектом у мінливому сучасному середовищі інклюзивної політики та управління визнають підтримку розвитку вільних, плюралістичних та незалежних засобів масової інформації. Такі зміни залучають медіа в масштабні соціальні процеси, торкаючись особливостей процесу розвитку та ролі громадян у них. Дослідники констатують, що існує безпосередня гармонія між міжнародними стандартами в галузі ЗМІ та нормами у сфері сталого розвитку, який є тривалим процесом, орієнтованим на людину [13].

Для досягнення цілей розвитку людського потенціалу необхідно надавати точну, об'єктивну інформацію, дані для

прогнозування та раннього попередження, які можуть бути доступними для громадян тільки за вільної, незалежної, плюралістичної системи засобів інформації. На думку дослідників, сучасні форми професійної журналістики, які дотримуються звичайної діяльності й організаційно та дискурсивно не змінюють свою парадигму до поточних світових умов – підривають можливість майбутніх поколінь задовольняти потреби у журналістській інформації. Якщо журналістика хоче бути соціально та екологічно актуальною для громадськості, наполеглива робота щодо трансформації має починатися вже сьогодні. Значимість медіа для сталого розвитку зумовлює зміни і в журналістській освіті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій (Analysis of recent researches and publications). З появою концепції сталого розвитку дослідники в галузі соціальних комунікацій порушили питання про концепцію журналістики сталого розвитку. За визначенням П. Берглеза, У. Олавсон та ін., стала журналістика – це журналістика, яка задовольняє інформаційні потреби сьогодення без шкоди для майбутніх поколінь задовольняти власні потреби в інформації [5, с. 22]. Сталий розвиток передбачає економічне зростання, соціально-рівність та захист навколишнього середовища. Проте дослідники, які висвітлюють економічний аспект медіа-індустрії зазвичай залишають поза увагою соціальний та екологічний виміри журналістики, і навпаки.

Перші спроби наукового узагальнення теоретичних і практичних аспектів сталої журналістики як окремого напрямку зроблено відносно нещодавно – у ґрунтовній колективній монографії 2017 року, в якій розгорнуто ідею та концепцію сталої журналістики з урахуванням міжнародного досвіду осмислення економічних, соціальних та екологічних проблем [5]. Актуальні питання сталої журналістики висвітлено в працях І. Адамколо [4], П. Берглеза [8], А. Бруттеля, Т. Вукич [14], Л. Едлінг, Р. Максвела, Т. Мілера [6], У. Олавсон [8], М. Отса [8], Дж. Садія [10], Л. Талерта [12], А. Урети [14].

Науковці підкреслюють нагальну потребу інтегральних дослідницьких перспектив, водночас експерти в галузі журналістської освіти порушують питання щодо необхідності суттєвих змін у підготовці журналістів, внесення до програм підготовки курсів (модулів) з проблем сталої журналістики. За спостереженнями Т. Вукич, було зроблено лише кілька спроб дослідити журналістську освіту в контексті сталого розвитку, але теоретичного положення про загальну парадигму сталої журналістської освіти досі немає [14].

Мета статті (Purpose) – проаналізувати силабуси, розроблені ЮНЕСКО для навчання журналістики в умовах сталого розвитку. Застосовано **методи (methods of research)** аналізу

наукових джерел, порівняння, узагальнення та систематизації.

Результати (Results of the research). На думку Л. Талерта, концепція сталої журналістики походить від двох сучасних криз сталого розвитку: кризи сталості суспільства, зумовленої зміною клімату, бідністю, нерівністю та збройними конфліктами, та кризою сталості власне журналістики, зумовленою зменшенням довіри до мас-медіа, дезінформацією, клікбейт-журналістикою тощо [12]. Стала журналістика припускає, що ці кризи взаємопов'язані. Стале суспільство потребує журналістики, яка висвітлює проблеми сталого розвитку, з якими стикається суспільство, і стале майбутнє журналістики як практики і бізнесу залежить від її здатності розвиватися в цьому напрямку.

З іншого боку, зміни мають торкнутися власне журналістики, що переживає кризу. Як закликають Р. Максвел, Т. Мілер, «якщо є підстави стверджувати про скорочення сумнівних форматів новин (інформаційно-розважальні, непотрібні новини тощо), це слід виводити з принципів прав людини (інформаційна анонімність, конфіденційність тощо) та екологічних принципів (охорона екосистем Землі). Ми закликаємо журналістів та інформаційні організації серйозно поставитися до необхідності культивувати екологічно-етичний режим роботи. Це допомогло б їм урахувувати соціальні зобов'язання журналістики, зокрема такі негативні екологічні наслідки, як шкідливі викиди вуглецю, пов'язані зі споживанням енергії, відходами від виробництва паперу, хмарними обчисленнями, мережевими операціями та електронікою. Ми хотіли б, щоб це було вирішено під час реформування навчальних програм журналістської освіти в усьому світі – починаючи з десятків програм екологічної журналістики, що вже наявні» [6, с. 9].

Аналізуючи компонент сталості у вищій журналістській освіті, Т. Вукич виокремлює чотири рівні. Відповідно до цієї диверсифікації, всі освітні програми, які взагалі не стосуються теми сталого розвитку, називаються несталими; така нестала журналістська освіта (*unsustainable journalism education*) не є гнучкою і не передбачає актуалізацію, тому через

деякий час від неї відмовляються. За спостереженнями дослідниці, таких програм у журналістиці дедалі меншає. Вже на іншому рівні є журналістська освіта, пов'язана з розвитком, або «з питаннями розвитку» (*journalism education about development*), яка передбачає використання тем сталості в навчальних програмах. На наступному рівні знаходиться журналістська освіта для сталого розвитку (*journalism education for sustainability*), яка передбачає зміну навчальних програм власне у рамках сталого розвитку. Найвищим рівнем журналістської освіти є стала журналістська освіта (*sustainable journalism education*), яка характеризується принаймні двома ключовими механізмами: самооновленням і саморегулюванням. Зміна всієї системи журналістської освіти надзвичайно довготривала і можлива лише за умови одночасного регулювання всіх інших систем, з якими вона безпосередньо взаємодіє. Для її реалізації дослідниця запропонувала модель журналістської освіти, яка ставить в центр людину-журналіста, а не роботу журналіста. Це цілісна модель журналістської освіти, яку завдяки характерним особливостям, що базуються на синергії ключових систем, можна розглядати як перспективну парадигму для розвитку сталої журналістської освіти в демократичних країнах [14].

Як зауважує Ф. Банда, журналістська освіта є одним із ключових напрямів, в якому можна встановити епістемологічний і педагогічний зв'язок між вільними, плюралістичними, незалежними засобами інформації та сталим розвитком, що загалом базується на трьох загальних аргументах:

1) емпіричний зв'язок між плюралістичними та незалежними ЗМІ, моніторингом національного розвитку та визначенням пріоритетів;

2) визнання ролі вільних ЗМІ як невід'ємної частини управління, що є передумовою сталого розвитку;

3) глобальний консенсус щодо нормативних функцій вільної та незалежної медіасистеми стосовно нормативного дискурсу сталого розвитку [13, с. 6].

З огляду на це, експертами сформульовано кілька рекомендацій для

журналістської освіти, з-поміж яких варто зауважити таке:

1) викладачі журналістики можуть розглядати сталий розвиток як систему варіантів розвитку, підкріплену загальними зусиллями щодо управління, що мають великий вплив на соціальні траєкторії, в межах яких розвивається медіаландшафт;

2) викладачі можуть продуктивно інтегрувати у навчальні плани уявлення про те, що вільна, незалежна та плюралістична медіасистема є невід'ємною частиною управління для сталого розвитку;

3) журналістська освіта може пов'язати практику журналістики з впливом вільного, плюралістичного та незалежного розвитку засобів масової інформації на питання сталого розвитку;

4) журналістська освіта може надати значний глобальний сенс у процесі навчання та розвитку знань та навичок. Саме в цьому ширшому контексті журналістська освіта може також розвивати відповідну «грамотність», пов'язану з багатьма вимірами сталого розвитку [13, с. 21].

Для розв'язання цих завдань 2015 р. ЮНЕСКО опублікувала низку нових навчальних програм і силабусів, щоб «ефективно реагувати на нові проблеми, що стоять перед фахівцями та викладачами у галузі журналістики» [13, с. 3]. Збірник «Навчання журналістики для сталого розвитку» містить вступ, в якому роз'яснено концептуальну основу для діяльності засобів масової інформації в контексті сталого розвитку, навчальні програми («Журналістика і сталий розвиток», «Екологічна журналістика», «Висвітлення сталого туризму», «Висвітлення тем міграції та біженців» тощо) та додатки з переліком нормативно-правових документів. Розглянемо докладніше деякі з програм.

Дослідники зауважують, що з метою усунення екологічного дисбалансу та сприяння адекватному реагуванню на зміни клімату потрібні зміни у підході до вирішення проблем забезпечення доступу до продовольства, води, енергетики, освіти, охорони здоров'я. Проте у висвітленні внутрішніх проблем розвитку, поза увагою часто залишають екологічний аспект. Курс

«Журналістика і сталий розвиток» спрямований на те, щоб заповнити прогалину в знаннях та ознайомити майбутніх журналістів з основами соціально-наукових досліджень, які вони можуть використувати як базові інструменти, сприяти у викладенні фактів і створенні змістовних наративів із позицій міждисциплінарного підходу до тем публічного дискурсу з проблем сталого розвитку. За рекомендацією розробників, цей курс може бути внесено як основний компонент до програми бакалаврату на останньому році навчання або як модуль програми магістратури [13, с. 30].

Навчальний матеріал розглядатиме ідею розвитку, справедливого розподілу благ та доступу до ресурсів крізь призму глобальних екологічних проблем, стосовних продовольства, води, енергії, біорізноманіття тощо. Результати навчання: курс спрямований на оволодіння студентами концептуальними та теоретичними знаннями щодо ключових проблем сталого розвитку та можливостей їх розв'язання, формування аналітичних навичок і навичок критичного оцінювання, прикладних досліджень та надає можливість побачити крізь практичну призму недоліки, що перешкоджають висвітленню питань навколишнього середовища та розвитку.

Курс розраховано на 10-12 тижнів з навантаженням 4 год. на тиждень. Учасникам навчання запропоновано опанувати певні теми та встановити зв'язки зі сценаріями корпоративного та державного управління з метою створення змістовних контекстуальних наративів. Темою першого тижня є «Сталий розвиток» (зміст: розвиток концепції сталого розвитку щодо навколишнього середовища, економіки та суспільства, розуміння Цілей сталого розвитку, підходів, екологічних проблем). На другому-третьому тижнях опановують теми «Медіа: формування порядку денного, публічні дискурси» (зміст: чому висвітлення у ЗМІ має значення: формування порядку денного та напрям державної політики; форма висвітлення у ЗМІ: аналіз глобальних дискусій щодо зміни клімату) та «Публічне сприйняття» (зміст: громадська думка; ставлення, поведінка та фактори, що впливають на перспективи сталого розвитку). Четвертий

тиждень присвячений темі «Продовольча безпека, практика споживання» (зміст: задоволення глобального попиту на продовольство: дихотомія доступності ресурсів щодо споживання; узгодження практики виробництва та споживання для рівноправного життєзабезпечення, вплив дієтичних змін на продукти харчування), п'ятий – темі «Вода та енергія» (зміст: етика, економіка та політика в галузі водних ресурсів та енергетики; шляхи до поновлюваної, сталої енергетики; майбутнє водних та енергетичних ресурсів), шостий – темі «Втрата біорізноманіття» (зміст: утрата природних ресурсів та екосистемних послуг; адаптивні механізми й еволюційні зміни людини та інших видів у зв'язку зі зміною клімату). На сьомому тижні розглядають тему «Економічне зростання, рівність і проблеми бізнесу» (зміст: вплив бізнес-практики на послуги екосистем, корпоративні внески у сталий розвиток та прийняття рішень з питань екології, майбутні сценарії в контексті рівноправного зростання, розподілу матеріальних благ та міграції людей), а на восьмому – «Управління, етика та інклюзивність» (зміст: обговорення політики, політичного тиску та перешкод на шляху до сталого розвитку; регулювання гендерних проблем та бідності як перешкод для сталого зростання; екологічна етика, моральні імперативи).

На завершення курсу винесено заняття «Пошук робочих ідей та методів» (зміст: медіації та розвиток масмедіа, які заохочують до споживання; можливості для альтернативних дискурсів, межі суспільного резонансу; пошук нової вдосконаленої системи цінностей для екосфери) та «Рекомендації щодо висвітлення інформації про сталий розвиток» (переосмислення журналістських практик, розуміння «ризиків»; досвід і думки журналістів-практиків та тематичні дослідження для конкретних регіонів (обговорення з аудиторією, семінари за участю експертів, доповіді учасників тощо).

Тісно пов'язаний з проблемами сталого розвитку і курс «Екологічна журналістика», спрямований на опис та аналіз основного змісту проблематики сучасної екожурналістики, розширення практичних навичок у проведенні журналістських розслідувань, що

охоплюють екологічні проблеми на різних рівнях.

Аналізуючи сучасні виклики в журналістській освіті, Нейзіл та ін. зауважують, що опублікованих досліджень, присвячених навчанню екологічної журналістики на університетському рівні, досить мало, хоча такі курси з'явилися в освітніх програмах із журналістики понад два десятиліття тому. Загалом екологічна журналістика зародилася як репортажна спеціальність у 1960-х роках. За визначенням Нейзіла, екологічна журналістика сфокусована на збиранні, написанні, редагуванні та поширенні інформації про взаємодію людей та світу природи, а також про проблеми, пов'язані з цією взаємодією [7]. Дослідники акцентують, що екологічні проблеми не зникають, навпаки глобальні проблеми, як-от зміна клімату та його наслідки, потреби в енергії та виснаження природних ресурсів, стають дедалі актуальнішими. Ще одним фактором стала поява спеціалізованих (нішевих) онлайн-ових, друкованих, соціальних медіа та новинних агенцій, орієнтованих на навколишнє середовище. Важливість і складність глобальної проблеми зміни клімату призвели до формування окремого напрямку в екологічній журналістиці – так званої кліматичної журналістики [9; 11]. Ці та інші проблеми актуалізують потребу у компетентних фахівцях. Науковці застерігають: якщо майбутні журналісти втратять можливість здобути навчання в галузі екологічної журналістики, це матиме несприятливий вплив на суспільство, перш ніж вони почнуть працювати. Але майбутнє екологічної журналістики залишається невирішеним, як і майбутнє незалежної журналістики загалом, яка дотримується традиційних професійних стандартів, що створює для дослідників непросту можливість допомогти визначити новий курс [7].

У результаті вивчення курсу «Екологічна журналістика», студенти мають: отримати теоретичні знання та практичний досвід для вивчення, дослідження та висвітлення загальних екологічних проблем; розуміти підходи та механізми, потрібні для вирішення екологічних проблем у контексті місцевого, регіонального, національного та

глобального рівнів; краще розуміти процес висвітлення екологічних питань і вміти застосувати творчі та естетичні навички в галузі екожурналістики; вміти розпізнавати спроби маніпуляцій та спотворення висвітлення екологічних проблеми на різних рівнях; набути практичний досвід у створенні медіаповідомлень з екологічної тематики [13, с. 42].

Курс розрахований на 14 тижнів (навантаження: 3 год / тиждень) і охоплює такі теми: «Вступ до екожурналістики», «Історичний екскурс до екожурналістики», «Різноманіття природи», «Природа і суспільство», «Принципи і методи екожурналістських навичок», «Роль екожурналістики щодо інших форм журналістики», «Практика екожурналістики на різних рівнях», «Майбутнє людства та екожурналістика», «Екожурналістика та гуманізм», «Етика екожурналістики», «Правові аспекти екожурналістики», «Дослідження в галузі екожурналістики», «Менеджмент в екожурналістиці», «Естетика екожурналістики».

Водночас, як зауважує Нейзіл, журналістські програми стикаються з бюджетними обмеженнями, періодичними ревізіями навчальних програм, зміною інтересів студентів та абітурієнтів, тиском на викладачів. Низький рівень зарахування на спеціалізовані курси, як-от екологічна журналістика може бути компенсований або замінений збільшенням екологічного компонента інших обов'язкових курсів журналістики [7].

На принципах сталого розвитку базується і концепція сталого туризму, де поняття «сталий» стосується не лише економічного, а й екологічного та соціально-культурних аспектів. Сталий туризм має: оптимально використовувати екологічні ресурси, які становлять ключовий елемент розвитку туризму, підтримування екологічних процесів та сприяння збереженню природних ресурсів та біорізноманіття; враховувати соціально-культурну автентичність спільнот, зберігати їх культурну спадщину й традиційні цінності, сприяти міжкультурному взаєморозумінню й терпимості та забезпечити життєздатні довгострокові економічні процеси, надаючи соціально-економічні вигоди всім зацікавленим сторонам. Складність цього феномену вимагає підходу, що поєднує як

теоретичні дослідження, так і вивчення практичного досвіду.

Курс «Висвітлення сталого туризму» призначений для студентів-магістрів і спрямований на формування знань і навичок, які дозволять майбутнім журналістам розуміти та висвітлювати економічні, культурні та людські проблеми сталого туризму. Курс розрахований на 48 год. (10 год. – аудиторна робота, навантаження: 4 год /тиждень + 8 год. – польові дослідження) й охоплює такі теми: «Концепції та визначення сталого туризму в умовах сталого розвитку (навколишнє середовище, зміни, коригування)», «Історія традиційного, сталого і культурного туризму», «Економіка традиційного і сталого туризму, монетизація та фінансова підтримка екологічно чистих послуг», «Етика традиційного і сталого туризму», «Стратегія традиційного і сталого туризму», «PR у традиційному і сталому туризмі», «Сталий туризм у бізнесі», «Сталий туризм у соціальних мережах», «Майбутнє сталого туризму» [13, с. 53].

Сучасна політична ситуація в світі доводить актуальність рекомендованого ЮНЕСКО курсу «Висвітлення теми міграції та питань біженців», призначеного для старшокурсників бакалаврату. Курс спрямований на навчання та інформування студентів-журналістів про політику щодо біженців і прохачів притулку, а також для сприяння усвідомленому висвітленню цих тем. Використовуючи ліберальну модель висвітлення, курс прагне надати студентам можливість удосконалювати журналістику, яка намагається забезпечити повну та достовірну інформацію населенню та роз'яснювати, а не загострювати громадське обговорення проблем, тактовно ставитися під час інтерв'ю до травмованих суб'єктів, спонукаючи їх усвідомлювати наслідки розповідання історій як рефлексивну практику. Водночас курс спрямований і на розвиток традиційних умінь поряд з новими знаннями, потрібними в соціальній журналістиці.

Курс розраховано на 12 тижнів (навантаження: 4 год/тиждень) і окрім опрацювання теоретичних тем: «Що таке громадянська журналістика і як вона працює в епоху соціальних медіа?», «Методи соціальної журналістики для

«краудсорсингу» та розширення аудиторії» передбачає виконання групових проєктів з виконанням трьох обов'язкових завдань: створення мультимедійної статті / історії з використанням аудіовізуального та цифрового формату (історія має бути заснована на творчому досвіді сторітеллінгу, спиратися на теоретичні основи громадянської журналістики і застосовувати етичні стандарти та професійні практики), академічний блог з рефлексивної практики та участь у програмі / участь аудиторії [13, с. 79].

Курс «Етика журналістського розслідування» для студентів третього курсу бакалаврату починається з роз'яснення ролі журналістського розслідування в сучасному суспільстві й переходить до навчання методів, які дозволять студентам реалізувати власний проєкт. Курс створено для проведення концептуальної дискусії, щоб краще зрозуміти зв'язок між журналістським розслідуванням та активним громадянством і довести, що журналістське розслідування, засноване на професійній етиці, має вирішальне значення у збереженні здорових демократій. Цей зв'язок передбачає дослідження таких питань: актуальність журналістики в суспільстві, яке прагне бути демократичним; роль журналістики у питаннях громадянства; практика журналістики та умовності, спричинені редакційними процедурами, медіаорганізаціями, правовими рамками тощо. Оскільки студенти старших курсів уже мають базові знання з методології та теорії журналістики, вони вивчатимуть в поглибленому контексті ці та інші теми, як-от: «Журналістські розслідування та громадські інтереси», «Джерела інформації. Збір документів», «Джерела інформації та інтерв'ю», «Методи організації інформації», «Інструментарій для проєкту з проведення розслідування», «Етичні аспекти журналістського розслідування» тощо. Курс розраховано на 15 тижнів (навантаження: 3 год/тиждень), 70% від загальної оцінки роботи студента припадає на підготовку підсумкового проєкту журналістського розслідування [13, с. 95].

Для магістрів першого року навчання запропоновано курс «Цифрові ЗМІ, соціальні мережі та мінливий характер журналістики», який надає можливість ознайоми-

тися не тільки з новими інструментами і технологічними платформами, а й зрозуміти та критично проаналізувати культуру і цінності соціальних мереж, їх вплив на професію журналіста. Крім того, курс підготовляє молодих журналістів до розроблення власних підприємницьких схем для легшої адаптації до нового медіаринку. Курс розрахований на 8 тижнів (навантаження: 3 год / тиждень) і охоплює такі теми: «Структура медіаіндустрії», «Культура соціальних медіа», «Моніторинг та вимірювання показників за цільовими аудиторіями», «Краудсорсинг, громадянська журналістика та зміна практики новин», «Зростання підприємницької журналістики», «Виробництво та обробка контенту», «GoMobile», «Журналістика в епоху цифрових технологій: виклики та міркування» [13, с. 107].

У результаті навчання студенти повинні зрозуміти, як соціальні медіа вплинули на роль і профіль журналістики, як медіа змінили процес виробництва і поширення новин, відносини між журналістами та публікою; експериментувати з різними інструментами та методами збирання даних, створення та розповсюдження контенту, вивчити нові бізнес-моделі для медіаіндустрії; обговорювати етичні проблеми у новій медіа-екосистемі.

Факультативний курс «Адвокативна журналістика: участь, представництво, спільноти» розглядає адвокативну журналістику як частину журналістських практик, спрямованих на побудову демократичних спільнот. Хоча традиційну журналістику визначають як «об'єктивну» та «нейтральну», низка сучасних практик кидає виклик цим стандартам. Потреби окремих маргінальних спільнот щодо уявлень про расу, релігію, ґендерні аспекти, сексуальність та інвалідність вивчаються в глобальному контексті адвокативної журналістики. Курс розрахований на 13 тижнів (навантаження: 3 год / тиждень) і містить чотири модулі: «Теоретичні основи адвокативної журналістики» (зміст: об'єктивність і суб'єктивність у журналістиці, громадянська журналістика, участь та розширення прав та можливостей громад), «Робота з маргінальними соціальними групами» (медіа та релігія, етнічні

ЗМІ і спільноти, ґендер та сексуальність: соціальні зміни та спільноти), «Адвокативна журналістика у глобальному контексті» (журналістика і захист прав людини, миротворча журналістика) та «Інструменти та практика адвокативної журналістики» (документалістика та фотографія в адвокативній журналістиці, радіо місцевих громад та соціальні мережі, підприємницька адвокативна журналістика). Після закінчення курсу студенти зможуть визначати та аналізувати проблеми, пов'язані з расою, ґендером, сексуальністю, інвалідністю та релігією, які сьогодні недостатньо висвітлюють в офіційних масмедіа.

Висновки та перспективи (Conclusions and future perspectives).

Більшість дослідників вважає, що контекстуалізація журналістської освіти щодо сталого розвитку призвела до розуміння її як особливої галузі академічної практики та наукових досліджень, що від самого початку має ознаки сталого розвитку, а відтак є потужнішою й ефективнішою, оскільки журналістика є діяльністю, безпосередньо пов'язаною з розвитком суспільства [15].

Згідно з розробленою ЮНЕСКО Моделлю навчальних програм, журналістика має відповідати контексту, в якому її викладають і досліджують. Підготовка журналістів має залучати, взаємодіяти і робити внесок в інші форми знань в університеті, а освітня програма з журналістики – вкладатися в інтелектуальну й академічну культуру університету та підкріплюватися нею [3].

Отримати нове звучання тренди журналістської освіти в умовах сталого розвитку можуть у Національному університеті біоресурсів і природокористування України, який «провадить освітню, науково-дослідну, науково-інноваційну, навчально-виробничу та інформаційно-консультаційну діяльність, спрямовану на вивчення сучасних проблем науки про життя і навколишнє природне середовище, використання, відтворення та збалансований розвиток біоресурсів наземних і водних екосистем, запровадження новітніх природоохоронних агро- і біотехнологій, технологій відродження безпечності та родючості ґрунтів, енергозберігаючих

агротехнологій, екологічного і правового менеджменту в сільській місцевості, здійснення моніторингу і контролю за дотриманням стандартів, якістю і безпекою сільськогосподарської продукції, продуктів її переробки та довіклля», а серед основних завдань університету – «забезпечення подальшого удосконалення системи вищої аграрної та екологічної освіти і науки в Україні відповідно до вимог Болонського процесу та міжнародних стандартів сталого розвитку агросфери, біоресурсів і сільських територій; моніторинг, прогнозування і моделювання сталого роз-

витку наземних і водних екосистем із застосуванням сучасних технологій раціонального природокористування і відновлення сільських територій» [1].

Університет має значні наукові напрацювання та практичні розробки за напрямками сталого розвитку, зокрема і з інформаційного супроводу неперервного навчання [2]. Тому інтегрування окремих модулів / тем з проблем сталого розвитку може бути вписане в академічний контекст університету та програму підготовки журналістів і становить перспективний напрям подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Національний університет біоресурсів і природокористування України: офіційний веб-сайт. URL: <https://nubip.edu.ua/about> (дата звернення: 01.02.2022).

2. Харченко С., Навальна М., Костриця Н., Балалаєва О., Фоміна Г. Інформаційний супровід «навчання впродовж життя» в контексті сталого розвитку: колективна монографія; за ред. проф. В. Шинкарука. Київ: Міленіум, 2021. 174 с.

3. Шинкарук В. Д., Балалаєва О. Ю. Підготовка аграрних журналістів: перспективи та завдання. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Філологічні науки*. 2017. Вип. 263. С. 117-125.

4. Adamkolo M. I. The Media, Journalism and Sustainable Development Communication for Nation Building: Literature Review. *New Media and Mass Communication*. Vol. 89, 2020. P. 1-11. DOI: 10.7176/NMMC/89-01

5. Berglez P., Olausson U., Ots M. What is sustainable journalism? An Introduction. *What is Sustainable Journalism? Integrating the environmental, social, and economic challenges of journalism*. New York: Peter Lang, 2017. 374 p. DOI: doi.org/10.3726/b11462

6. Maxwell R., Miller, T. Making journalism sustainable/sustaining the environmental costs of journalism. Berglez, P., Olausson, U. and Ots, M. (eds). *What Is Sustainable Journalism? Integrating the Environmental, Social, and Economic Challenges of Journalism*. New York: Peter Lang, 2017. P.19-37.

7. Neuzil M., Freedman E., Poulson D.,

Duffy K. Challenges in the teaching of environmental journalism. *Applied Environmental Education and Communication*. 2018. 17(4). P. 323-334. DOI: 10.1080/1533015X.2017.1415775

8. Ots M., Berglez P., Olausson U. Sustainable news media: Organizational reconciliation of economic, democratic, and environmental challenges in media firms. 6th RME Research Conference, 1-3 oct 2019, Jönköping. URL: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hj:diva-46409> (accessed 02 May 2022).

9. Painter J. Climate Change Journalism: Time to Adapt, *Environmental Communication*. 2019. 13(3). P. 424-429. DOI: 10.1080/17524032.2019.1573561

10. Sadia J. Journalism for sustainable development: The imperative of journalists' rights to freedom of expression and access to information for promoting sustainable development in Pakistan, *Journal of Applied Journalism & Media Studies*. 2020. 9. P. 271–291. DOI: https://doi.org/10.1386/ajms_00016_1

11. Schäfer, M.S, Painter, J. Climate journalism in a changing media ecosystem: Assessing the production of climate change-related news around the world. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Climate Change*. 2021, 12. P. 675. <https://doi.org/10.1002/wcc.675>

12. Tallert L. From Traditional Journalism to Sustainable Journalism. Global Investigative Journalism Network. 2021. URL: <https://gijn.org/2021/05/13/from-traditional-journalism-to-sustainable-journalism> (accessed 01 May 2022).

13. Teaching journalism for sustainable development: new syllabi. UNESCO series

on journalism education. Paris: UNESCO, 2015. 165 p.

14. Ureta, A. L., Ayerdi, K. M., Fernández, S. P., Castillo, I. M. & Dasilva, J. Á. University teaching experiences with Sustainable Development Goals (SDG): promoting transversal competencies in online journalism, *Applied Environmental Education & Communication*. 2021. DOI: 10.1080/1533015X.2021.2009939

15. Vukić T. Sustainable journalism education – the only possible way to the future. *Croatian Journal of Education*. 2019. Vol. 21. DOI: <https://doi.org/10.15516/cje.v21i0.3449>

References

1. National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine: official website. URL: <https://nubip.edu.ua/about> (accessed 17 May 2022).

2. Kharchenko, S., Navalna, M., Kostytsia, N., Balalaieva, O., & Fomina, H. Shynkaruk, V. (Ed.). (2021). Informatsiyni suprovid «navchannia vprodovzh zhyttia» v konteksti staloho rozvytku [Information support of lifelong learning in the context of sustainable development]. Kyiv: Milenium.

3. Shynkaruk, V. D., Balalaieva, O. lu. (2017). Pidhotovka ahrarnykh zhurnalistiv: perspektyvy ta zavdannia [Training of agrarian journalists: prospects and goals]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Serii: Filolohichni nauky. (Scientific Herald of National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. Series: Philological Sciences)*. Issue 263, 117-125.

4. Adamkolo, M. I. (2020). The Media, Journalism and Sustainable Development Communication for Nation Building: Literature Review. *New Media and Mass Communication*. Vol. 89, 1-11. DOI: 10.7176/NMMC/89-01

5. Berglez, P., Olausson, U. & Ots, M. (2017). What is sustainable journalism? An Introduction. in P. Berglez, U. Olausson, & M. Ots (eds.), *What is Sustainable Journalism? Integrating the environmental, social, and economic challenges of journalism*. New York: Peter Lang <https://doi.org/10.3726/b11462>

6. Maxwell, R. & Miller, T. (2017). Making journalism sustainable/sustaining the environmental costs of journalism. In:

Berglez, P., Olausson, U. and Ots, M. (eds). *What Is Sustainable Journalism? Integrating the Environmental, Social, and Economic Challenges of Journalism*. New York: Peter Lang, 19-37. <https://doi.org/10.3726/b11462>

7. Neuzil, M., Freedman, E., Poulson, D. & Kevin, D. (2018). Challenges in the teaching of environmental journalism, *Applied Environmental Education & Communication*, 17:4, 323-334, DOI: 10.1080/1533015X.2017.1415775

8. Ots, M., Berglez, P., & Olausson, U. (2019). Sustainable news media: Organizational reconciliation of economic, democratic, and environmental challenges in media firms. 6th RME Research Conference, 1-3 oct. 2019 Jönköping. Retrieved from <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hj:diva-46409>

9. Painter, James. (2019). Climate Change Journalism: Time to Adapt, *Environmental Communication*, 13(3), 424-429. DOI: 10.1080/17524032.2019.1573561

10. Sadia, J. (2020). Journalism for sustainable development: The imperative of journalists' rights to freedom of expression and access to information for promoting sustainable development in Pakistan, *Journal of Applied Journalism & Media Studies*, 9:3, pp. 271–291, DOI: https://doi.org/10.1386/ajms_00016_1

11. Schäfer, M.S & Painter, J. (2021) Climate journalism in a changing media ecosystem: Assessing the production of climate change-related news around the world. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Climate Change*, 12, 675. <https://doi.org/10.1002/wcc.675>

12. Tallert, L. (2021). From Traditional Journalism to Sustainable Journalism. *Global Investigative Journalism Network*. 2021. Retrieved from: <https://gijn.org/2021/05/13/from-traditional-journalism-to-sustainable-journalism> (accessed 01 May 2022).

13. Teaching journalism for sustainable development: new syllabi. UNESCO series on journalism education. Paris: UNESCO, 2015. 165 p.

14. Ureta, A. L., Ayerdi, K. M., Fernández, S. P., Castillo, I. M. & Dasilva, J. Á. (2021). University teaching experiences with Sustainable Development Goals (SDG): promoting transversal competencies in online journalism, *Applied Environmental Education*

& *Communication*. DOI: 10.1080/
1533015X.2021.2009939
15. Vukić, T. (2019). Sustainable journa-

lism education – the only possible way to the
future. *Croatian Journal of Education*, 21.
DOI: <https://doi.org/10.15516/cje.v21i0.3449>

Abstract. *The article deals with trends in the development of journalism education, determined by the concept of Sustainable development, which is can be thought of in terms of three spheres: economic, environmental and social. In particular, the paper focuses on the social dimension in the system of development options aimed at meeting the needs of modern society without endangering future generations, which should seek to reach a consensus on equitable distribution of resources through the prism of global environmental issues. The relevance of the study is due to the objective need of society for free and pluralistic media because human as a subject of development must participate in the processes that shape the sphere of his life, approve decisions, monitor their implementation. Achieving human development goals requires objective information that can only be made available to citizens through independent and pluralistic media. This require to review the system of training journalists in current issues, and adjusting educational programs and curricula with current challenges. The aim of the article is to analyze the new syllabi developed by UNESCO on teaching journalism for sustainable development. The overviewed programs of the courses “Journalism and sustainable development”, “Journalism and sustainable development”, “Ecological journalism”, “Reporting sustainable tourism”, “Reporting migration, with a focus on refugees”, “Ethical investigative journalism”, “Digital media, social networks and the changing face of journalism” are aimed at acquainting future journalists with the fundamentals of socio-scientific research, promote the formation of skills to present facts and create meaningful narratives based on interdisciplinary approach to public discourse on sustainable development.*

Keywords: *journalism, sustainable development, education, curriculum, syllabus.*